

Kysely Keusoten alueen omaishoitajille 2020  
(yli 65 v ja alle 65 muille, kuin erityislasten  
vanhemmille, joille oli oma kyselynsä)

16.6. – 24.8.2020

Vastaajien kokonaismäärä 268

Keski-**SOTE**  
Uudenmaan



Hyvinkään  
Omaishoitajat ry



Keski-Uudenmaan  
Omaishoitajat ja Läheiset ry



**Omaishoitajaliitto**

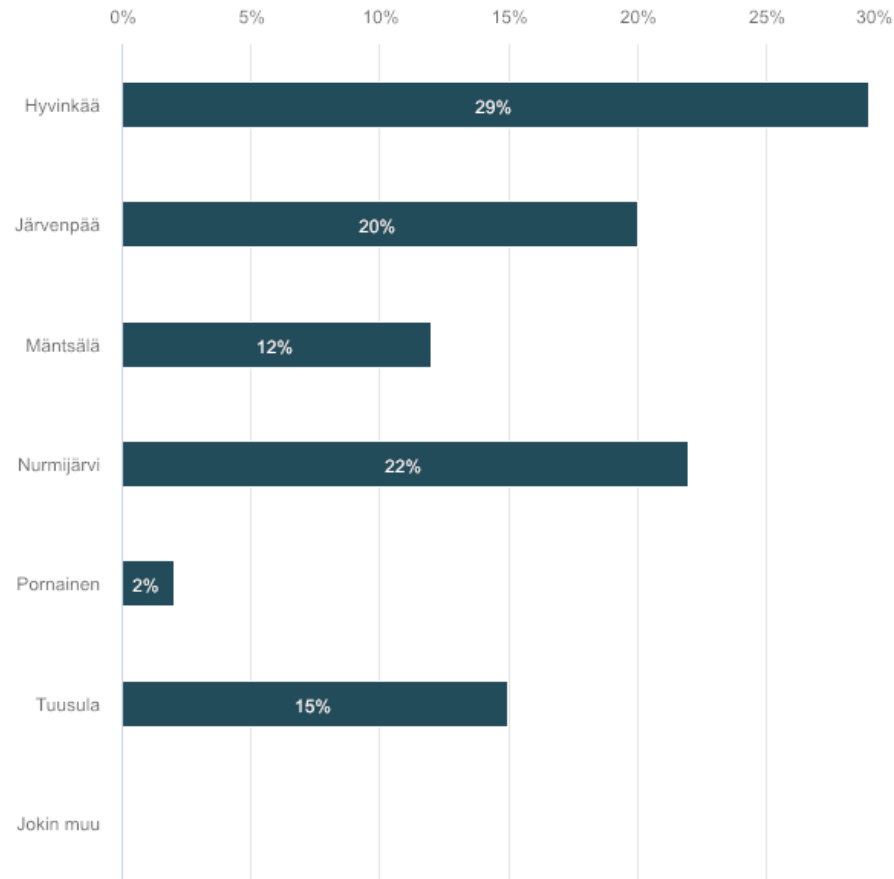


# Sisältö

3	Asuinkunta
4	Vastaajien muut taustatiedot
5	Uusiin omaishoidon tuen kriteereihin liittyvää
6	Omaishoitajien lakisääteisistä vapaapäivistä
7	Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta
8	Lakisääteiseen omaishoitajien valmennukseen osallistuminen ennen korona-aikaa
9	Vastaajista työelämässä
10	Omaishoitotilanteen vaikutukset ansiotyöjärjestelyihin
11	Miksi omaishoitajuus ei vaikuta ansiotyöjärjestelyihin?
12	Työn ja omaishoidon yhteensovittaminen
13	Apu ja tuki poikkeusaikana
14	Mielipiteet palveluja koskevista väittämistä
15	Järjestöiltä toivottu tuki arkeen
16	Tahot, joita halutaan kiittää
17	Muuta tärkeää, mikä jäi edellä sanomatta
18-20	Kehittämisehdotukset

# Asuinkunta

Vastaajien määrä: 257



	n	Prosentti
• Hyvinkää	75	29%
• Järvenpää	52	20%
• Mäntsälä	31	12%
• Nurmijärvi	55	21%
• Pornainen	5	2%
• Tuusula	38	15%
• Jokin muu	1	1%

# Vastaajien muut taustatiedot

- **Sukupuoli** 70% naisia, 30% miehiä (1 muu)
- **Ikä** 76% vastaajista yli 65-vuotiaita
- **Omaishoidon sopimus kuntayhtymän kanssa 87% vastaajista** (lähes 5% vastaajista ei tiedä, onko heillä omaishoidon sopimusta)
- **Vastaajista 82% toimii puolisonsa omaishoitajana**, omaishoitajana omalle vanhemmalleen 7% vastaajista sekä oman lapsensa omaishoitajia 6% (lisäksi muita omaishoitosuhteita yhteensä 5% esimerkiksi sisarensa tai isovanhempansa omaishoitajina toimivia)

# Uusiin omaishoidon tuen kriteereihin liittyvää

- **Omaishoidon vastuutyöntekijä nimetty 58% vastaajista**  
(16% ei ole nimettyä vastuutyöntekijää, 26% ei tiedä onko vastuutyöntekijää nimetty)
- **Uusien kriteerien mukainen arviointikäynti tehty 65% vastaajista**  
(28% ei ole tehty arviointikäyntiä vastaushetkellä, 7% ei tiedä, onko arviointikäyntiä tehty)
- **Uusi hoito- ja palvelusuunnitelma on laadittu 73% vastaajista**  
(14% ei ole tehty uutta hoito- ja palvelusuunnitelmaa, 13% ei tiedä, onko uutta hoito- ja palvelusuunnitelmaa tehty)

# Omaishoitajien lakisääteisistä vapaapäivistä

- Omaishoidon tuen sopimukseen kuuluvia vapaapäiviä käyttää vain 43% vastaajista (57% vastaajista ei käytä heille kuuluvia vapaapäiviä)
- Yhteensä 69 avointa vastausta, joissa todetaan omaishoitajan vapaapäivät erittäin tärkeänä
- **Vapaapäiviä ei ole käytetty, koska:**
  1. Hoidettava läheinen ei halua
  2. Vapaapäiviä ei ole koettu vielä tarpeelliseksi
  3. Vapaapäiviä on vaikea järjestää / ei ole tietoa mahdollisuuksista

# Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta (109 vastausta)

- 85% vastaajista ei ole käynyt omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa
  - He, jotka olivat käyneet hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa, kokivat sen hyödylliseksi
  - 1. Lähes 51% vastaajista ei ollut tietoa hyvinvointi- ja terveystarkastuksen mahdollisuudesta
  - 2. Noin 28% vastaajista ei ole kokenut tarpeelliseksi hyvinvointi- ja terveystarkastusta (vastaajilla on esimerkiksi oma työterveyshuolto tai muu säännöllinen kontakti terveydenhuoltoon)
  - 3. 11% vastaajista ei ole ollut mahdollisuutta osallistua hyvinvointi- ja terveystarkastukseen

# Lakisääteiseen omaishoitajien valmennukseen osallistuminen ennen korona-aikaa (vastaajien määrä 230)

- 8,7% vastaajista on osallistunut valmennukseen (20 vastausta)
- **91,3% vastaajista ei ole osallistunut valmennukseen (210 vastausta)**
- **Miten valmennus koettiin?** (17 vastausta)
  - Erittäin hyvänä, sai vertaistukea ja tietoa sekä opastusta arjen pyörittämiseen, jaksamista pönkittävää, sai tietoa oikeuksista ja velvoitteista sekä mistä saa hakea apua, paljon käytännön tietoa sekä myös hoidollista ja psykologista varmuutta. Sai tietoa Omaishoitajat ry:stä.
- **Miksi ei ole osallistuttu valmennukseen?** (108 vastausta)
  - Ei ole ollut tietoa/ei ole tiedotettu tästä mahdollisuudesta, ei ole tarjottu tällaista mahdollisuutta, ei ole ollut tarvetta, ei ole tiedostanut tätä asiaa, ei voi lähteä kotoa mihinkään, ei ole läheiselle hoitoa, Mitä tarkoittaa valmennus omaishoitajuuteen?, moni asia tulee vielä kahden vuoden jälkeen oikeuksista esille, kaivataan kunnollista perehdyttämistä heti alussa!



## Vastaajista työelämässä (vastaajien määrä 261)

- Vastaajista työelämässä 12,26%
- Vastaajista 86,21% ei ole työelämässä
- Vastaajista 1,53% ei ole työelämässä , mutta haluaisi olla työssä

## Omaishoitotilanteen vaikutukset ansiotyöjärjestelyihin (vastaajien määrä 121 )

- Kyllä - omaishoito vaikuttaa ansiotyöjärjestelyihin 25,62%
- Ei – omaishoito ei vaikuta ansiotyöjärjestelyihin 74,38%

# Omaishoitotilanteen vaikutukset ansiotyöjärjestelyihin

- Miten omaishoito vaikuttaa ansiotyöjärjestelyihin? (26 vastausta)
  - Keikkatyö, ei voi ottaa kaikkia tarjottuja työvuoroja vastaan omaishoidon takia
  - Osa-aikatyö sovittaen työvuorot hoidettavan tarpeiden mukaan
  - Työmatkojen ja työn iltamenojen minimointi
  - Työnantajan kanssa sovittu joustavasta työajasta etätöinä/tarvitaan joustoa työhön
  - Tällä hetkellä työttömänä, töissä käydessä tilanne stressaava ja kuormittava
  - Omaishoito siinä määrin sitovaa, että edes osa-aikainen työ vieraan työnantajan palveluksessa ei olisi tullut missään vaiheessa kysymykseen
  - Työnkuvan tulee olla kohtuu yksinkertainen, ei voi olla liian kuormittava
  - Jos ei olisi omaishoitaja hakisi aktiivisemmin töitä
  - Puolison kanssa joustettu puolin ja toisin ja soviteltu aikatauluja
  - Omaishoidettavan sairastuessa pidemmän aikaa kerrallaan vaikuttaa ansionmenetykseen

# Miksi omaishoitajuus ei vaikuta ansiotyöjärjestelyihin?

(24 vastausta)

- Omaishoitaja on eläkkeellä
- Omaishoitaja on työkyvyttömyyseläkkeellä
- Päivätyö, jonka aikana hoidettavalla henkilökohtainen avustaja
- Työnantajalla ei joustoa yhtään eli ei voi vaikuttaa mitenkään ansiotyöjärjestelyihin
- Työt satunnaisia, lyhyellä varoitusajalla
- Työnantaja joustaa ja ymmärtää

# Työn ja omaishoidon yhteensovittaminen

- Suurin osa työssäkäyvistä vastaajista olivat jokseenkin tyytyväisiä **työn joustavuuteen** (*asteikko 1-5, ka. 3,9*), **työssä käyntiä tukeviin palveluihin** (ka. 3,58) sekä hoidettavan läheisen ja omaishoidon yhteensovittamiseen (3,53).
- Työssä käyntiä mahdollistivat mm. lähipiirin apu sekä ostettu ulkopuolinen apu, kuten kotihoito, henkilökohtainen avustaja ja päivätoiminta.

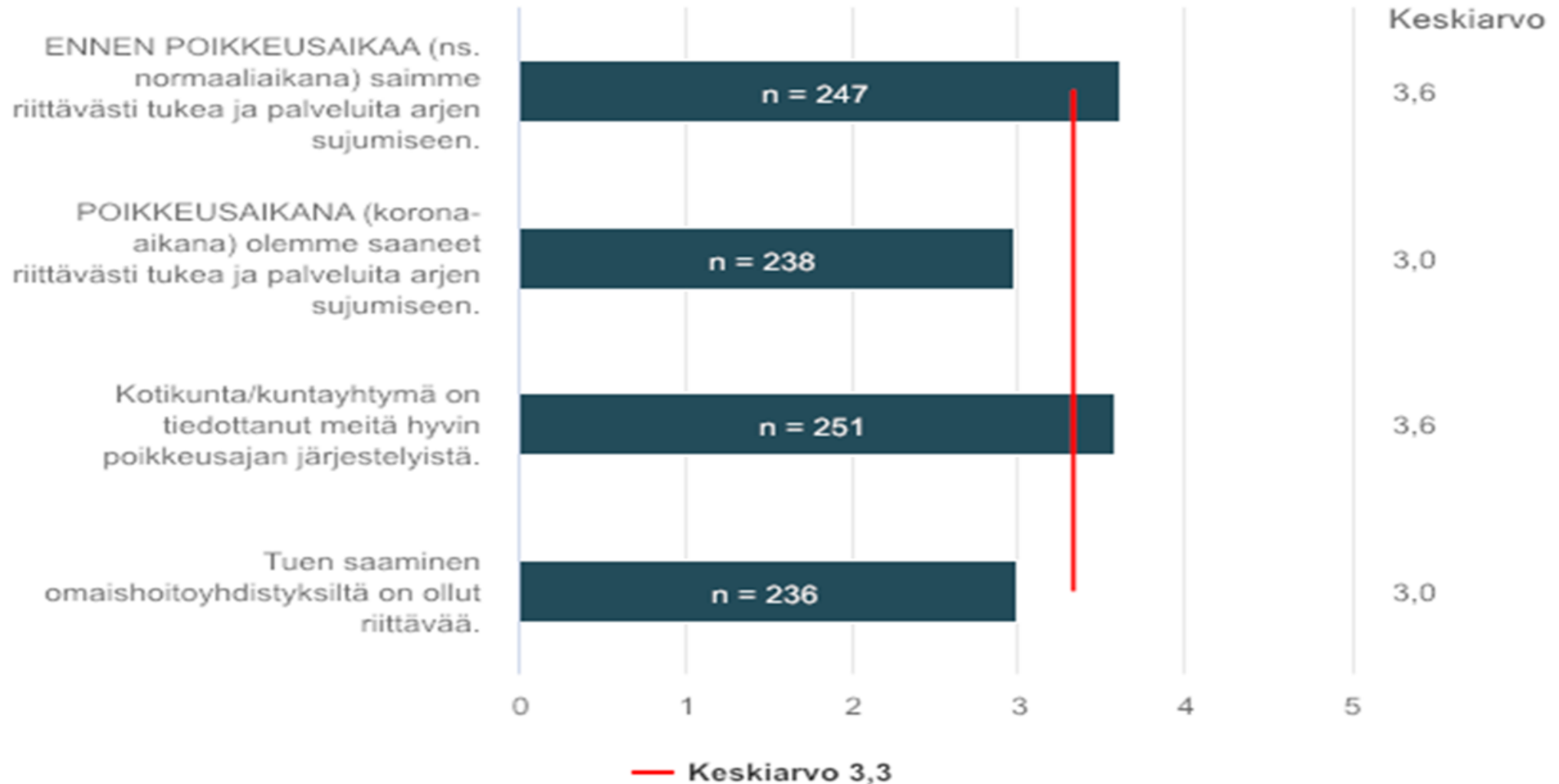
# Apu ja tuki poikkeusaikana

- 213 vastaajasta 82 (= 38,5 %) vastasi, ettei ole saanut mitään apua poikkeusaikana.
- Apua ja tukea on saatu mm. omilta läheisiltä, puhelimitse ja kirjeitse Keusoten/kunnan/omaishoitajayhdistyksen/seurakunnan työntekijöiltä, kotihoidosta ja sijaishoitajilta sekä kauppa- ja apteekkiasiointiin.
- Osa vastaajista kertoi, ettei ole tarvinnutkaan mitään erityistä apua poikkeusaikana.

## Millaista tukea ja apua olisi toivottu?

- Mahdollisuutta hengähdyshetkeen ja omaishoitajan lakisääteisiin vapaapäiviin
- Asiointiapua ja apua arjen askareisiin, mm. saattajaa ja kuljetusapua lääkärikäynneille, kauppa- ja apteekkiasiointiin, siivoukseen

# Vastaajien mielipiteet palveluja koskevista väittämistä



# Järjestöiltä toivottu tuki arkeen

- Ulkoilutusavun tarjoaminen
- Ystävätoiminnan järjestäminen
- Juttuseuran tarjoaminen
- Virkistystoiminnan ja vertaistapaamisten järjestäminen
- Tuettujen lomien järjestäminen
- Liikunnallisen toiminnan järjestäminen

# Tahot, joita haluttiin kiittää

- 127 vastaajaa halusi kiittää jotain tahoa, esimerkiksi kuntien ja Keusoten työntekijöitä, eri järjestöjen toimijoita, yrityksiä, henkilökohtaisia avustajia, perhettä ja omia läheisiä

*”Omaishoidosta ollaan saatu paljon apua ja henkistä tukea. Kiitos <3 teille kaikille! Omaisoivan ja muistiluotsin järjestämät nettitapaamiset poikkeusaikana olivat tärkeitä ja osallistuinkin liki jokaiseen. Kiitos myös heille!”*



# Muuta tärkeää, mikä jäi edellä sanomatta

kysymykseen tuli 96 vastausta.

Vastaukset ovat moninaisia, mutta niissä korostuu mm.

- toive yksilöllisempiin tuen muotoihin
- vapaapäivien tärkeys
- useilla vastaajilla voimavarat ovat hyvin vähissä ja henkinen jaksaminen äärirajoilla.

# Kehittämisehdotuksia

**120 vastaajaa antoi kiitosta!**

*”Isällä loppui kotihoito 10/10. Haluan kiittää mahtavaa tiimiä 3 vuoden yhteistyöstä. Homma toimi kuin kello ja viikottainen yhteys pelasi hyvinkin muuttuvassa arjessa. Teitte mahdollittoman mahdolliseksi. Nöyrä kiitos. <3 Isä on saanut asua kotona koko sairautensa ajan 22 vuotta.”*

Kysely tuotti paljon positiivisia kommentteja. Monet kokivat saavansa omaishoidosta apua ja tukea arkeensa.

Järjestöiltä toivottiin ulkoilutusapua, ystävätoimintaa, juttuseuraa, virkistystä ja vertaistapaamisia, tuettuja lomia, liikunnallista toimintaa. Tähän pyritään vastaamaan kehittämällä edelleen toimintaa omaishoitajien tarpeita vastaavaksi.

→ Lisätään yhteistyötä monitahoiseen tiedottamiseen

# Kehittämisehdotuksia

- Kaikille omaishoidon asiakkaille vastuutyöntekijän nimeäminen
- Omaishoitajan vapaille erilaisia vaihtoehtoja, vapaapäivien osittaminen, sijaisomaishoito, enemmän kevyempiä vaihtoehtoja
- Päivätoiminta koetaan erittäin tärkeänä vapaan muotona (mahdollistaa myös työssäkäyntiä)
- Hyvinvointi- ja terveystarkastusten tarjoaminen kaikille omaishoidon asiakkaille
- Valmennuksen tarjoaminen ja siihen kannustaminen kaikille omaishoidon asiakkaille
- Omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittamisen tukeminen

# Kehittämisehdotuksia

- Yhteinen omaishoidon toimijoiden tiedotussuunnitelma asiakkaille; valmennukset, tarkastukset yms. (huomioidaan myös muu omaishoito)
- Perheen kokonaistilanteen tarkastelu, yksilölliset, räätälöidyt ratkaisut
- Tämän vuoden pitämättömistä vapaista ristiriitaista tietoa-> ehdotus että voi pitää 2021 toukokuun loppuun saakka (kuten Helsingissä)

”Onko jotain muuta tärkeää, mikä edellä jäi sanomatta?”

- näistä vastauksista nousi mm. toive yksilöllisempiin tuen muotoihin, vapaapäivien tärkeys ja se, että useilla vastaajilla voimavarat ovat hyvin vähissä ja henkinen jaksaminen äärirajoilla.